Ζηλοφθονία: Η κατάργηση της ετερότητος (Αρχ. Κύριλλος Κωστόπουλος, Ιεροκήρυκας Ι. Μ. Πατρών)

Categories : ΘΕΟΛΟΓΙΑ

Date : 13 Μαρτίου, 2016

Ο άνθρωπος, ως δημιούργημα του Θεού της Αγάπης, φανερώνει την αιώνια αλήθεια ότι μπορεί να πραγματώσει την αγαπητική ελευθερία στο να αγαπά τον αδελφό ή να τον απορρίπτει.

Το ότι ο άνθρωπος είναι πνευματική οντότητα και αξία αποδεικνύεται από την ουσιαστική και αληθινή αγάπη που διαθέτει για τον πλησίον, τον αδελφό. Ο Απόστολος των Εθνών Παύλος προτρέπει τους Ρωμαίους να χαίρουν με εκείνους που έχουν χαρά και να συμπάσχουν με εκείνους που έχουν λύπη: «*Χαίρειν μετά χαιρόντων και κλαίειν μετά κλαιόντων*» (12, 15).
Στην αντίθετη περίπτωση ο άνθρωπος απορρίπτει την όντως εν Χριστώ ζωή της αγάπης, κλειδαμπαρώνεται στον εγωκεντρικό του χώρο, πικραίνεται αφάνταστα, όταν έρχεται σε επαφή με την ψυχοσωματική αξία του άλλου, βασανίζεται υπαρξιακά και πολλές φορές χάνει τα λογικά του.
Αυτή η απαράδεκτη κατάσταση, τόσο στην αρχαία ελληνική φιλοσοφία όσο και στην αγιοπατερική διδασκαλία, αποκαλείται «**φθόνος**».

Ο φθόνος ξεκινά από την ζήλεια και φθάνει στην ζηλοφθονία (ζήλεια και φθόνος μαζί). Ο **Πλάτωνας** έλεγε: «*Πρώτον μεν ζήλος, από ζήλου δε φθόνος*» (Μενέξενος 242a4). Ο δε **Αριστοτέλης** ορίζει τον φθόνο ως εξής: «*Εστίν ο φθόνος λύπη τις επί ευπραγία φαινομένη των ειρημένων αγαθών περί τους ομοίους*» (Ρητορ. 1387b 22-23). Αλλά και στην Πατερική Γραμματεία διαβάζουμε ότι «*ο ζήλος και ο φθόνος αλλήλοις εκκρέμανται (αλληλοεξαρτώνται) και ο έχων τούτων τα συναμφότερα έχει*» **(Εφραίμ Σύρου**, Έργα, τόμ. 1, σ. 61).

Στην Παλαιά Διαθήκη, με τη δέκατη εντολή Του ο Θεός εντοπίζει την **ρίζα της ζήλειας και του φθόνου στην επιθυμία για τα παντός είδους αγαθά του άλλου**: «*Ουκ επιθυμήσεις την γυναίκα του πλησίον σου, ουκ επιθυμήσεις την οικίαν του πλησίον σου, ούτε […] όσα τω πλησίον σου εστιν*» (Έξ. 20, 17).

Οι Ιεροί Ευαγγελιστές διασώζουν ότι οι Ιουδαίοι «*διά φθόνον παρέδωκαν*» τον Θεάνθρωπο Κύριο στον Σταυρικό θάνατο (Ματθ. 27, 18, Μάρκ. 15, 10). Γι' αυτό και ο **Γρηγόριος Νύσσης** αποφαίνεται ότι **ο φθόνος είναι «*το αρχέκακον πάθος, ο του θανάτου πατήρ, η πρώτη της αμαρτίας είσοδος, η της κακίας ρίζα, η***

της λύπης γένεσις, η των συμφορών μήτηρ, η της απειθείας υπόθεσις, η της αισχύνης αρχή» (Γρ. Νύσ., Περί του βίου Μωϋσέως).

Είναι αποδεδειγμένο ότι το δηλητήριο της ζήλειας που καταλήγει σε ζηλοφθονία διαλύει μακροχρόνιες φιλίες, οικογενειακές εστίες, καταστρέφει ακόμη και αυτή την κοινωνική συνοχή ενός ολοκλήρου έθνους. Ο **Μ. Βασίλειος** τονίζει ότι «*ώσπερ ιός σίδηρον, ούτως ο φθόνος την έχουσαν αυτόν ψυχήν εξαναλίσκει (κατατρώγει)*» (Ομ. ΙΑ', Περί φθόνου, PG 31, 373-384).

Ο **Όσιος Εφραίμ ο Σύρος**, περιγράφοντας τον εσωτερικό κόσμο του ζηλόφθονου, παρατηρεί ότι αυτός **έχει τάση να απαξιώνη κάθε τι, τό οποῖο θεωρεί ανώτερο γύρω του**: «*Αυτός που έχουν καλή φήμη τους μειώνει [...] Ποτὲ δὲν χαίρεται ο φθονερός για την προκοπή του άλλου*» (ΙΘ' Περί φθόνου και ζήλου, τ. 1, σ. 63). Γι' αυτό και ο **Οσιος Ιωάννης ο Δαμασκηνός** αναφωνεί: «*Φθόνου πάθος ουδέν ολεθριώτερον ψυχαίς ανθρώπων εμφυτεύεται*» (PG 96, 413).

Είναι γεγονός ότι **η ζηλοφθονία δεν προσβάλει μόνον την συνείδηση αυτού που πάσχει από αυτήν, αλλά έχει ως συνέπειες την έχθρα, την χαιρεκακία, την φιλονεικία, την καταλαλιά, την απάτη και ακόμη και αυτήν την αχαριστία**. Ο περισσότερο μορφωμένος, ο εξυπνότερος, ο πλουσιώτερος και γενικότερα ο ανώτερος γίνεται εχθρός του ζηλόφθονου. Αυτή η κατάσταση οδηγεί τον άνθρωπο στον **αυτοβασανισμό και στην απώλεια της ψυχικής ισορροπίας**. Ο **Ιερός Χρυσόστομος** το επιβεβαιώνει: «*Δεινόν η ζηλοτυπία κακόν· και γαρ εις αφροσύνην εκπίπτει*» (PG 54, 491).

Με όλα όσα εκθέσαμε πιο πάνω, πρέπει να συνειδητοποιήσουμε ότι η εικόνα του Θεού, ο άνθρωπος, μπορεί να πραγματώση την όντως ζωή μόνον με την **αγάπη**. **Αγάπη προς τον Θεό και την εικόνα Του, τον συνάνθρωπο**.

(Δημοσιεύτηκε στην Εφημερίδα «Πελοπόννησος» των Πατρών στις 6/3/2016)